

zaaknummer 2010 T 122

23 april 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. N.A. Viellevoeye-Geers, advocaat te Nijmegen

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op (*datum onbekend*), overleden in [maand] [jaar],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de congregatie Zusters Augustinessen van St. Monica te Hilversum.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 13 februari 2012. Op 19 april 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], algemeen overste van de congregatie Zusters Augustinessen van St. Monica. Op 18 december 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen met haar echtgenoot de heer [naam] en met de heer [naam] (lotgenotengroep Mea Culpa).

Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Viellevoeye-Geers voornoemd.

Namens de Congregatie zijn verschenen [naam] voornoemd en [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster groeide op in een streng gelovig gezin in Utrecht. Haar moeder was 45 jaar toen klaagster werd geboren. De gezinssfeer werd gekenmerkt door angst en repressie. Ze werd geconditioneerd met hemel, hel en verdoemenis. Ze werd seksueel misbruikt door haar vader. Ze kon en mocht nergens naar toe, ze leefde in een sociaal isolement. Klaagster is volgens haar rond het jaar 1977, op 17-jarige leeftijd naar het klooster van de Zusters Augustinessen in [plaats] gegaan om daar een opleiding tot kinderverzorgster te volgen. Dat had haar moeder voor haar geregeld. Klaagster was blij dat ze kon ontsnappen aan haar nare situatie.

In het klooster heerste echter ook een strak, kil en liefdeloos regime. Ze moest van 's morgen vroeg tot 's avonds laat werk verrichten, dat vaak weinig van doen had met een opleiding tot kinderverzorgster. Er werd diverse keren door aangeklaagde op haar ingepraat om in te treden maar dat wilde zij absoluut niet. Het kloosterleven was voor haar zo zwaar dat ze vele kilo's afviel en op een gegeven moment nog maar 43 kilo woog. Zij werd erg ziek en moest bed houden. Af en toe (*klaagster zei ter zitting: heel vaak*) kwam een arts en af en toe kwam een non eten en drinken brengen en temperatuur opnemen.

Wanneer er niemand anders was, kwam aangeklaagde bij klaagster op de kamer. Terwijl klaagster ziek en uitgeput in bed lag, ging aangeklaagde met haar vingers in de vagina van klaagster en vervolgens met die vingers in haar eigen vagina. Klaagster heeft vier weken ziek op de kamer gelegen en in die periode heeft aangeklaagde dit ongeveer vier keer gedaan. Ze mocht er met niemand over praten anders zou ze in de hel komen. Klaagster wilde daarna zo snel mogelijk naar huis en weg uit het klooster. Ze voelde zich uitgeput, ziek, vernederd en heel eenzaam. Eenmaal (nog ziek) thuis heeft ze vanwege de dreiging niets gezegd. Het misbruik door haar vader ging toen ook weer door.

Klaagster heeft ter zitting aangevuld dat ze het achteraf heel vreemd heeft gevonden dat zij de hele periode apathisch op bed heeft gelegen, terwijl zij zo niet in elkaar zat. Zij heeft het sterke vermoeden dat ze met Luminol rustig is gehouden. Zij herinnert zich dat zij tegelijkertijd ziek was met [naam], met wie ze het contact hervonden had, maar weer verloren. Ter zitting is een steunverklaring overgelegd van mevrouw [naam] over de periode 1974-1979, toen zij in het klooster te [plaats] verbleef waar [aangeklaagde] toen ook verbleef.

2.2. Klaagster heeft het misbruik door aangeklaagde als zeer traumatisch ervaren; het is van invloed geweest op haar hele leven. Zij heeft haar opleiding niet af kunnen maken en was te zeer beschadigd om een andere opleiding te volgen. Zij heeft zich nooit een inkomen kunnen verwerven waardoor inkomensschade is ontstaan. Bij haar is een posttraumatisch stresssyndroom gediagnosticeerd. Zij heeft een uitgebreide behandelingsgeschiedenis achter zich. Zij heeft een diepe haat ontwikkeld tegen het systeem van de R.K. kerk en met name de doofpotcultuur. De huidige houding van de kerk wordt door haar ervaren als opnieuw beschadigend.

2.3. Klaagster wenst erkenning van het haar overkomen seksueel misbruik en spijtbetuyging. Daarnaast een financiële compensatie voor geleden materiële (inkomens-) en immateriële schade.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in haar reactie gesteld dat hetgeen aan aangeklaagde wordt verweten, verschrikkelijk en buitenmate grensoverschrijdend is.

Er is uitgebreid onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde verbleef van 1971 tot 1979 in [plaats], waar zij leiding gaf bij de afdeling [naam]. De toenmalige overste heeft medegedeeld dat aangeklaagde daarna wegens haar goede gedrag en toewijding als priorin is benoemd van het klooster in [plaats]. Het in het archief gevonden jaarverslag '80-'81 bevestigt de ziekte van klaagster in die periode. Het wordt ernstig in twijfel getrokken dat klaagster ziek in het klooster heeft verbleven omdat in het jaarverslag vermeld staat dat klaagster op 31 oktober 1980 ziek is gemeld, op 10 november weer zou beginnen maar niet is gekomen, en op 23 november haar spullen heeft opgehaald. Deze gang van is in grote lijnen bevestigd door twee andere zusters, die in die periode in [plaats] werkzaam waren, en van wie een zuster zich aangeklaagde nog kan herinneren. Er is geen enkele aanwijzing gevonden van mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagde. De overste

heeft voorts aangevoerd dat uit de stukken blijkt dat klaagster in haar vroegere jeugd een lange periode seksueel misbruikt is door haar vader en dat het verlies van haar moeder eveneens een ernstige impact heeft gehad op het leven van klaagster. Hoezeer ook wordt betreurd dat klaagster zo getraumatiseerd is, in alle redelijkheid kan niet alle materiële en immateriële schade worden toegeschreven aan de veronderstelde gedragingen van aangeklaagde.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 In de onderhavige procedure zijn er meerdere steunverklaringen overgelegd. Bij brief van 3 februari 2014 heeft klaagster meegedeeld dat zij naar aanleiding van een onlangs gehouden reünie heeft geconcludeerd dat het seksueel misbruik plaatsgevonden moet hebben in 1980. Als bijlagen heeft zij bijgevoegd verklaring van mw. [naam] en mw. [naam] en een uitgebreidere versie van de verklaring van mw. [naam]. Op 10 februari 2014 is een verklaring overgelegd van mw. [naam]

Overste [naam] heeft bij brief van 14 februari 2014 nogmaals haar twijfels uitgesproken over de klacht van klaagster. Zij heeft er op gewezen dat uit het jaarverslag over 1980 onomstotelijk blijkt dat klaagster slechts twee maanden stage heeft gelopen in [plaats] en dat zij na die twee maanden op 31 oktober ziek is geworden. Op 10 november zou zij weer gaan beginnen, maar vervolgens heeft zij pas eind november haar spullen opgehaald en is niet meer teruggekomen. Er is geen bevestiging dat klaagster van deze twee maanden stage één maand lang met hoge koorts ernstig ziek op haar kamer in [plaats] heeft gelegen. Bij e-mail van 17 februari 2014 heeft klaagster op deze brief gereageerd.

Bij brief van 7 maart 2014 heeft Overste [naam] meegedeeld dat zij de klacht van klaagster kan bevestigen noch ontkennen. Het klaagschrift is op een aantal verifieerbare punten aantoonbaar onjuist en staat haaks op hetgeen zuster [naam] en zuster [naam] hebben verklaard over de ziekmelding van klaagster. Voorts heeft zij eerder een prettig gesprek gehad met mw. [naam]. Mochten de verklaringen van de genoemde dames leiden tot het indienen van klachten, dan stelt zij voor om via het mediationloket van het Meldpunt te zoeken naar een oplossing.

Bij brief van 21 maart 2014 heeft mr. Viellevoye gereageerd. Het is voor klaagster zeer grievend, dat zij minder serieus wordt genomen dan de andere klaagsters, aan wie een mediationtraject wordt voorgesteld. Als bijlage bij deze brief heeft zij overgelegd een reactie van mw. [naam] en een kopie van de emailwisseling uit 2008 met betrekking tot het gestelde seksueel misbruik door aangeklaagde. Zij verzoekt de zaak van klaagster niet geheel los te zien van de andere klachten. Het seksueel misbruik is qua handeling dan wel anders en ingrijpender, maar de steunverklaringen maken de handelingen die gepleegd zijn ten opzichte van klaagster aannemelijk.

4.4 De Klachtencommissie overweegt dat de overgelegde verklaringen betrekking hebben op de periode 1974-1979, toen aangeklaagde werkzaam was in het klooster in [plaats]. Het betreft grensoverschrijdend gedrag bij jonge meisjes, die zij - onder andere - terwijl zij naakt waren, instructies gaf over het gebruik van maandverband en langdurig aan de borsten voelde bij het passen van kleding. Van binnendringen met de vingers in de vagina zoals bij klaagster, is geen sprake. Dat sluit echter niet uit dat dit misbruik van klaagster plaatsgevonden kan hebben.

De klachtencommissie is echter van oordeel dat in alle redelijkheid kan worden uitgegaan van het door de congregatie overgelegde jaarverslag '80-'81, waarin de komst en het vertrek van klaagster is vastgelegd. Daaruit blijkt dat klaagster op 2 augustus 1980 is komen kennismaken en dus destijds 20 jaar oud geweest moet zijn en niet 17 zoals aanvankelijk door haar is gesteld. Omdat zij al werk had en een en ander met haar werkgever moest regelen is zij vervolgens pas op 31 augustus 1980 in het klooster begonnen. In het algemeen is de Klachtencommissie bereid soepel om te gaan met kleine vergissingen in jaartallen, wanneer het gaat om jonge kinderen, maar zij kan de nadere verklaring van klaagster dat zij inderdaad 20 jaar was toen het misbruik plaatsvond niet zonder meer overnemen.

Ook inhoudelijk is er discrepantie tussen klaagsters verhaal dat zij 4 weken ziek in het klooster heeft verbleven en de inhoud van het jaarverslag: " 31 oktober ziek geworden, zou 10 november weer beginnen, is niet gekomen, heeft op 23 november haar spullen opgehaald". De Klachtencommissie kan hieruit niet opmaken dat klaagster een maand lang ziek geweest is in het klooster, zelfs is niet duidelijk dat klaagster ziek is geweest tijdens het verblijf in het klooster. Het is volgens deze aantekeningen mogelijk dat klaagster thuis ziek is geworden en daarna kennelijk niet meer is teruggekeerd naar het klooster. Deze laatste versie wordt bevestigd door de zusters [naam] en [naam]. Klaagster zou gewoonlijk ieder weekend naar huis gaan.

De Klachtencommissie heeft geen reden te twifelen aan de verklaringen van de zusters. Zoals uit het aanbod voor mediation aan de andere klaagster blijkt, ontkent Overste [naam] niet dat er sprake geweest kan zijn van seksueel misbruik door aangeklaagde, maar zijn er in het geval van klaagster te veel onduidelijkheden en tegenstrijdigheden om het misbruik van klaagster aannemelijk te achten.

Ook de overgelegde kopie van een gedeelte van een emailwisseling met mr. Drenth acht de Klachtencommissie niet overtuigend. Blijkbaar is er al eerder contact geweest. In de email van 31 juli 2008 vermeldt mr. Drenth een brief van 30 maart 2007, waarin hij een verjaringstermijn van 5 jaar heeft genoemd. De echtgenoot van klaagster heeft hierop gereageerd met de mededeling dat klaagster een aanvraag gaat indienen bij het schadefonds geweldsmisdrijven. Het is wel duidelijk dat het om een klacht tegenover de RK-Kerk gaat, maar niet om de aard van de klacht.

Hoewel de verklaring van klaagster op de Klachtencommissie oprecht is overgekomen, heeft de Klachtencommissie, gelet op de thans voorhanden gegevens, moeten vaststellen dat voor de feiten die klaagster heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden en zo teveel twijfel over de feiten blijft bestaan, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Zuster Augustinessen van St. Monica te Hilversum de klacht niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 23 april 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter,

drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.